

Bányász Művelődési és Oktatási Központ
"Vértess László" Karszt-és Barlangkutató
Csoportja
2800 Tatabánya, Rózsa Ferenc u. 19.

Beszámoló a tatabányai Bányász Művelődési
és Oktatási Központ "Vértess László" Karszt-
és Barlangkutató Csoportjának 1983. évi
tevékenységéről.

Tatabányai Szénbányák
Vállalat Felügyeleti Bizottság
Bányász Művelődési és Oktatási
Központ
TATABÁNYA

Összeállította:
Juhász Márton

Tatabánya, 1983. december 28.

Tartalom

I. Kutatási jelentések	
Veres-hegyi-barlang	3.old.
Lengyel-barlang	3.
Keselő-hegy	4.
Hosszu-vontatói-viznyelőbarlang ...	4.
Pisznice-barlang	5.
Főrtés	6.
4661.sz.kataszteri terület	7.
II. Kutatótáborok	7.
III. Turák	8.
IV. Csoporttevékenység	8.

I. Kutatási jelentések

1. Veres-hegyi-barlang

Folytattuk a Fehér-teremből kiinduló, meredeken lejtő folyosó bontását. A nagy szelvényű járat teljesen kitöltött volt, csak a kis oldalbeugrók és főtéfelboltozódások voltak légtéressek. A kitöltés jellegzetes törmeléklejtő elhelyezkedésű, felületén kőgörgeteg, alatta kötőrmelékes vörös agyag alkotja. Néhány foltban a szálkőre települve pasztikus szürke agyag és elvétve finomhomokos szürke agyag is előfordul.

Tíznapos tavsszi kutatótáborunkon, majd szeptembertől folyamatos hétvégi munkaturákon végeztük a feltáró munkát. Drótkötél szállítópályák, csörlőállások kiépítésével elértük, hogy a végponttól a felszíni meddőhányóra már "csak" 13 ember közreműködésével jut ki az anyag. Így kb. 50 m³ kitöltés kibontásával a végponton 8 métert haladtunk előre.

2. Lengyel-barlang

Az OKTH Észak-dunántúli Felügyelőségével kötött megállapodás értelmében rendszeresen két hetenként vizsgáltuk a barlang klíma /hőmérséklet, CO₂-tartalom/ és hidrológiai /csepegések, vízkémiai elemzések/ viszonyait. A vizsgálati eredményeket a Felügyelőségnek eljuttattuk.

Megkezdjük a barlang teljes újrafelmérését és geológiai feldolgozását. A vizsgálatok áthúzódnak 1984-re, az eddigi eredmények is akkor lesznek kiértékelve.

3. Keselő-hegy

A barlangok közvetlen közelében folytatott bányaművelés ez évben is hátráltatta, gyakorlatilag szinte teljesen megbénította az itt folyó munkát. A táró bejáratát berobbantották, így a 2.sz. és 4.sz. barlangokat meg sem tudtuk közelíteni.

A Keselő-hegyi-barlang betonozott bejáratára - hogy a ráhulló robbantási törmelék ne rongálja meg - a Kőbánya Üzem több m³ földet hordott. Ősszel, a közvetlen károsodási veszély elmúltával ennek nagy részét eltávolítottuk, így már legalább ez a barlang járható. Az év hátralévő részében több ellenőrző bejáratot végeztünk, lepucoltuk a robbantások hatására keletkezett, szerencsére nem jelentős mennyiségű omladékot. Az ÉK-i ág végpontjának tervezett bontására már nem maradt idő.

4. Hosszu-ventatói-víznyelőbarlang

Az 1982. végéig bontott járatok végpontjain ez évben nem folytattuk a munkát. Ennek oka az volt, hogy nem tudtuk az ide szükséges gépesítést megoldani. Feltárást idén a bejáratí akna aljának Ny-i oldalán végeztünk. A bejáratí akna hasadéki-rányára közel merőleges, ÉÉK-DDNy irányú keresztörés hasadékat bontottuk meg. A mindössze 0,3-0,5 m-ig téguló hasadékjáratban 4 méterrel süllyesztettük a talpszintet. 2,5 m után a bontás B-i oldalában szabad járatot értünk el. A meredeken felfelé vezető szük hasadék 6 m után sajnos kiékelődik. Falai erősen korrodáltak, alját bemosott humusz és kötőrmelék alkotja. Továbbkutatására nem látszik lehetőség. Érdekes viszont az idei bontás mélypontja. Itt a hasadék D-i végét újabb keresztörés metszi, ez mentén a járat kissé kiöblösödik. Ha egy beékelődött nagy kötőmböt el tudunk távolítani, akkor itt még további eredmények várhatók.

5. Pisznice-barlang

A barlangban a feltáró kutatás ebben az évben már csak a Főág Sorráscsatornájára korlátozódott. A függőlegesen szűk, ovális járatba dobott kövek néhány méter esés után tompán, visszhangosan puffantak, majd rövid ideig gurultak. A szűkület kézi vésését már 1982-ben elkezdtük, de ez így nagyon fárasztó és lassu volt. 1983-ban több alkalommal is gépesítettük a munkahelyet. Eddig kb. 2,5 métert sikerült így előrehaladni és még további 0,5 m tágitására lesz szükség. Ez alatt már tágasabb üreg látszik.

Geológiai vizsgálatok előkészítésére a Ny-i ág alsó folyosójában újra megnyitottuk az 1982-ben egyszer már feltárt szelvényt. A rétegenkénti mintagyűjtés megtörtént, az anyag vizsgálatára 1984-ben kerül sor.

A Pisznice-tető magassági pontjáról bontott állásu szintezéssel meghatároztuk a barlang bejáratának tszf. magasságát. E szerint a szakirodalomban általánosan elfogadott és használt 458 m tszf. érték nem helyes. A bejáratú állandósított felmérési pont magassága 466,71 m Bf.

Folyamatosan gondot jelentett a bejáratú lezárás védelme. Bár a barlang szigoruan zárt, nem látogatható területen fekszik, így is többször tapasztaltuk az ide látogatók vandalizmusát. Az ajtó melletti rácsot feltörték, a barlang képződményeit rongálták, bőséges "szemétermést" hagytak meguk után. A javítást az év utolsó negyedében végeztük el. A rácsot erősebb anyaggal pótoltuk és masszívabban rögzítettük. Reméljük, hosszabb időre.

6. Fürtés

A terület kutatását ebben az évben kezdte meg csoportunk. A Pusztamaróttól északra fekvő kis fennsík a terepbejárások során 11 tőbröt vettünk nyilvántartásba. Miután ezek közül több is bontásra érdemesnek látszott, megkértük a kutatási engedélyt.

Jelentősebb feltárást az F-10.számú tőbörben végeztünk. A szálkő kibukkanás tövében indított kutatóaknát 1,5 x 2 m-es szelvényben bontottuk, majd az omlásveszély miatt 2 x 3 m-esre bővítettük. 4,5 m-es mélységben elértük a szálkővel határolt járatot, egy ÉNy-DK irányú keskeny hasadékot. Az agyagos kőtörmelékekkel és nagyobb kőtömbökkel teljesen kitöltött hasadékban további 2,5 m-es bontást követően szabad járatot értünk el. Az enyhén lejtő, szűk, mindössze 0,5 m széles járat 3 m után egy kisebb termecskébe torkollott. Ennek mélypontjáról akna nyílik, mely kb.17 m mélységű, alját agyagdugó alkotja. A barlang összmélysége kb.25 m.

A barlang vékonytáblás alsó jura /liász/ mészkőben alakult ki, jól megfigyelhetően ÉNy-DK irányú törésvonal mentén. A kőzetfelszín csipkésre korrodált, képződménymentes.

Már az első leszálláskor is kellemetlen volt a barlang feltűnően rossz levegője. 1983.aug.18-án Dräger-pumpával és CO₂-B jelzésű szondával 8 m-es mélységben 5,8 % széndioxid-tartalmat mértünk. A barlangot ennek alapján neveztük el Fürtési Gázoszombolynak.

Remélhetőleg a téli hideg időszakban a levegő kitisztul, így a félbehagyott térképezési és egyéb vizsgálati munkákat el tudjuk végezni.

7. 4661.számú kataszteri terület

Már az előző években megkezdtük a területre vonatkozó szakirodalmi anyag gyűjtését és feldolgozását. 1983-ban több terepbejárást végeztünk Bajót, Magyorósbánya és Tokod térségében. Közel 30 új, eddig ismeretlen üreget vettünk nyilvántartásba, kisebb részüknek terepi dokumentációját is elkészítettük.

II. Kutatótáborok

1. Veres-hegy, április 1-10.

Program: a Veres-hegyi-barlang bontása.

Átlagos napi létszám: 15 fő.

2. Pusztamarót, május 20-29.

Program: feltáró kutatás Förtésen,
felszíni térképezés, terepbejárások.

Átlagos napi létszám: 15 fő.

3. Hosszu-vontató, július 22-31.

Program: a Hosszu-vontatói-viznyelőbarlang bontása.

Átlagos napi létszám: 10 fő.

4. Pusztamarót, augusztus 12-21.

Program: feltáró kutatás Förtésen,
feldolgozó munkák a Fisznice-barlangban,
felszíni térképezés, terepbejárások.

Átlagos napi létszám: 24 fő.

5. Pusztamarót, 1983.december 27.- 1984.január 2.

A hegyománys téli táborra a beszámoló elkészítése után kerül sor. Terveink a következők:

Program: feltáró kutatás Förtésen,
feldolgozó munkák a Fisznice-barlangban,
terepbejárások.

Létszám: átlagosan kb.25-28 fő/nap.

III. Turák

Gerecsei munkaturáinkon és turáinkon /ahol a hegység szinte valamennyi barlangjában jártunk/ kívül más területeken 12 turanapot töltöttünk.

Tagjaink turáztak a Létras-tetői-barlangban, Jávorkuti-viznyelőbarlangban, Lilla-barlangban, Cserszegtomaji-kutbarlangban, Ferenc-hegyi-barlangban, Mátyás-hegyi-barlangban, Pál-völgyi-barlangban, jártak a balatonfüredi Lóczy-barlangban és a Tapolcai Tavas-barlangban is.

Felszíni kirándulásainkon többek között bejártuk a gánti bauxitbányák területét és a rudabányai külfejtéseket.

A "Gerecse 50" teljesítménytúrán 6 tagunk, a "Kinizsi 100"-on 4 tagunk vett részt. A követelményeket valamennyien teljesítették.

IV. Csoporttevékenység

Klubfoglalkozásokat hetente két alkalommal, keddi és csütörtöki napokon rendeztünk. Általában az egyik kötetlen volt, a másikat szakmai program alkotta. Beszámolókat, dívetítéseket tartottunk. Meghívott előadóval a következő előadások hangzóttak el:

Dr.KORDOS LÁSZLÓ: Gerinces maradványok gyűjtése.

Dr.RAJÓZY MIKLÓS: Karszterületek növényzete.

Dr.HORVÁTH ISTVÁN: A Gerecse-hegység régészeti és történeti vonatkozásai.

Összegezve az 1983. év tevékenységét a következő adatokkal jellemezhetjük:

a 79 klubfoglalkozáson 1357 fő volt jelen,

a 12 turanapon 148 fő vett részt,

a 118 munkaturán 1144 fő dolgozott.

Az összes rendezvény száma 209, az összes résztvevő 2649 fő volt.